

Vee ja kliima valdkonnad Euroopa horisondis

Priit Kilgas
priit.kilgas@etag.ee

Projektitüübid:

- Research and innovation action, RIA
- Innovation action, IA
- Coordination and support action, CSA

Vesi, mered ja ookeanid

Klaster 6 - Toit, biomajandus, loodusvarad, põllumajandus ja keskkond

1) Elurikkus ja ökosüsteemiteenused

2) Õiglased, tervislikud ja keskkonnasõbralikud toidusüsteemid primaarsest produktsioonist kuni tarbimiseni

3) Ringmajandus ja biomajandus

4) Puhas ja saastevaba keskkond

5) Maismaa, ookean, vesi ja kliimameetmed

6) Vastupidavad, kaasavad, terved ja rohelised maa-, ranniku- ja linnakogukonnad

7) Innovaatiline valitsemine, keskkonnaaatlused ja digitaalsed lahendused rohelise kokkuleppe toetuseks

Elurikkus ja ökosüsteemiteenused

Kogueelarve 2023: 184 mln eurot (3,5-10 mln projekti kohta)

Taotlemine 2023: 22.12.2022 – 28.03.2023 (1-astmeline)

Eesmärgid: Toetab ELi elurikkuse strateegiat aastani 2030, et elurikkuse seisund oleks taas paranemas ja ökosüsteemid oleks kaitstud, samuti Euroopa roheleppe rakendamist.

Üldised aspektid:

- Sünergiaid Biodiversa+ jt partnerlustega, missioonidega ja teiste projektidega.
  - Levitada tulemusi EC Knowledge Centre for Biodiversity või teistel platvormide abil.
  - Anda teaduslikku sisendit poliitikatesse.
  - SSH kaasamine, JRC kaasamine, rahvusvaheline koostöö, multi-actor approach.
-

Understanding and reducing bycatch of protected species

RIA; 9 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Parandada erinevate püügiriistade kaaspüügi mõju hindamist ja luua ning täiustada meetoodikaid kaaspüügi ärahoidmiseks.

- Hinnata kaaspüügi riski uurimispiirkonna liikidele (imetajad, linnud, kilpkonnad, tundlikud kalaliigid) ja luua vastavad kaardid.
  - Luua või täiustada kaaspüügi hindamise meetodeid (nt tehisintellekti abil piltide äratundmine).
  - Hinnata ja arendada kaaspüügi ärahoidmiseks kasutatavaid meetodeid.
  - Teha koostööd teiste projektidega ja ka riikidega väljaspool Euroopat.
  - Uurimus viia läbi kas Euroopas või meres, kus ELi laevad tegutsevad.
-

Restoration of deep-sea habitats

IA; 10 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Parandada teadmisi süvamere ökosüsteemide aktiivsest taastamisest.

- Arendada ja testida innovaatilisi aktiivseid taastamise meetodeid.
  - Taastamistegevused viia läbi kahjustatud, aga kaitstavatel aladel.
  - Taastamisel võtta arvesse liikide seisundit ja ka ökosüsteemi funktsioone.
  - Panna paika ka taastatud alade valitsemiskord ja anda soovitusi kaitseks, samuti hinnata taastamise sotsiaalmajanduslikke mõjusid.
  - Kasutada ära H2020 MERCES projekti ja teiste projektide tulemusi.
  - Projekti lõpuks tuleks saavutada TRL 5-6.
  - Rahvusvaheline koostöö on soovitatav.
-

Demonstration of marine and coastal infrastructures as hybrid blue-grey Nature-based Solutions

IA; 5 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Uut tüüpi ökosüsteemi haldamine, kus mere ja ranniku taristud (nt tuulepargid, turismirajatised, sadamad) on teadlikult rajatud toetama ka ökosüsteemi seisundi taastamist.

- Suuremahuline demonstratsioon looduspõhise ja ehitatud taristu ühendusest, mis toetab mere või ranniku ökosüsteemi.
  - Taristu algne eesmärk peab olema kliimamuutuste mõjusid leevendav.
  - Oluline on, et lahendused oleks kergesti ülekantavad.
  - Soovitav on koosloome huvigruppidega (nt taristu omanikud).
  - Projekti lõpuks tuleks saavutada TRL 5-7; rahvusvaheline koostöö vajalik.
-

Kliima

Lahendused rohelse kokkuleppe toetuseks

Kogueelarve 2023: 130 mln eurot (1,5-9 mln projekti kohta)

Taotlemine 2023: 22.12.2022 – 23.03.2023 (1-astmeline)

Eesmärgid: Euroopa rohelisest kokkuleppest lähtuv ühiskonna ümberkujundamise toetamine.

- Innovaatiline ja erinevatele muutustele vastupidav valitsemine.
- Keskkonnainfo parem kättesaadavus ja integreeritus.
- Digitaalsed ja andmetest lähtuvad lahendused kestlikuks majandamiseks.

Üldised aspektid:

- Multi-actor approach, koostöö teiste projektidega, JRCga, Kopernikusega.

Coordination and supporting action to increase synergies in the dissemination and exploitation of climate observations by World Meteorological Organization and its affiliated bodies

CSA; 2 mln eurot projekti kohta; üks projekt;

Eesmärgid: Parandada koostööd Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooni (WMO), Maa Jälgimise Grupi (GEO), Valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) ja Globaalse Kliimavaatluste Süsteemi (GCOS) vahel.

- Kaardistada nende organisatsioonide programmides ühisosa, luua koostöö tegevuskava ja korraldada töötubasid.
  - Kindlasummalised maksetega projekt (lump sum)
  - Kaasata võib JRCd
-

Klaster 5 – Kliima, energia ja mobiilsus

- 1) **Kliimateadused ja vastused kliimaneutraalsusele üleminekul**
- 2) Valdkondadevahelised lahendused kliimapöördeks
- 3) Jätkusuutlik, kindel ja konkurentsivõimeline energiavarustus
- 4) Tõhus, jätkusuutlik ja kaasav energiakasutus
- 5) Puhtad ja konkurentsivõimelised lahendused kõikidele transpordiliikidele
- 6) Turvaline ja vastupidav transport ning nutikad mobiilsusteenused reisijate- ja kaubaveoks

Kliimateadused

Kogueelarve 2023: 117,5 mln eurot (2,5-12 mln projekti kohta)

Taotlemine 2023: 13.12.2022 – 18.04.2023 (1-astmeline)

Eesmärgid: Toetab liikumist kliimaneutraalse ja vastupidava ühiskonna poole.

Üldised aspektid:

- Oodatakse teiste projektidega koostööd (ühised üritused, tulemuste jagamine).
  - Copernicuse või Galileo/EGNOSse kasutamine kui kasutada satelliite.
  - Mitmel juhul on avatud teaduse nõue (vabalt kättesaadavad loodud tööriistad, mudelite kood avalik jms), samuti on mitme teema puhul kindlasummalised maksed.
  - Mitmel juhul on oluline SSH kaasamine.
  - Panustamine kliimaraportitesse ja poliitikatesse, samuti koostöö kliima missiooniga.
-

Maa süsteemi teadus

Further climate knowledge through advanced science and technologies for analysing Earth observation and Earth system model data

RIA; 8 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Paremad teadmised maa süsteemist (minevik, tänapäev, tulevik).

- Panustada kliimamuutuste leevendamise ja kohanemise strateegiatesse.
  - Koostöö maa süsteemi teaduse, maa vaatluse teenusepakkujate (nt Copernicus) ja HPC taristute vahel.
  - Luua paremaid mudeleid ja mudelite hindamise tööriistu.
  - Kasutada ära tehisintellekti, suurandmeid jms, et paremini analüüsida maa vaatlusandmeid. Teha koostööd teiste algatustega.
-

Climate-related tipping points

RIA; 7 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Uued või paremad kliimamudelid, mis võtavad arvesse murdepunkte (tipping points).

- Parem arusaamine murdepunktide ületamise mõjust kliimale, ühiskonnale ja ökosüsteemidele.
  - Parem arusaamine kliima murdepunkte ennustavatest teguritest.
  - Anda sisendit kliimamuutuste leevendamise poliitikatesse ja kliimamuutustega kohanemise strateegiatesse.
  - Võtta arvesse varem tehtut ja teha koostööd teiste selle valdkonna projektidega.
-

Climate impacts of a hydrogen economy

RIA; 4 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Parem arusaamine vesiniku laialdase kasutuselevõtu (energiakandjana või tööstuse toorainena) mõjust kliimale.

- Uurida vesiniku käitumist atmosfääris ja seoseid teiste gaasidega.
  - Hinnata erinevate süsteemide, turgude ja tehnoloogiate mõju võimalikule vesiniku õhkupaiskamisele.
  - Hinnata suuremahulise vesiniku kasutuselevõtu kliimamuutuseid leevendavat mõju (nt energiaallikana kasutamine).
  - Hinnata vesiniku kasutuselevõtu kliimamuutuseid halvendavat mõju (nt lekkes tootmises, teiste energiaallikate väljatõrjumine).
-

Improved knowledge in cloud-aerosol interaction

RIA; 8 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Parem arusaamine pilvede ja aerosoolide omavahelistest seostest ja nende seoste mõjust maa süsteemile.

- Kasutada nii maapealseid kui satelliitide abil tehtud mõõtmisi.
  - Seostada aerosoolide ja pilvede moodustumist veeringega.
  - Panustada pilvede andmete sidumisse kliimamudelites.
  - Teha projekti käigus tehtud mõõtmised vabalt kättesaadavaks.
  - Teha koostööd Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) teiste projektidega.
-

Kliimamuutuste leevendamine ja teed kliimaneutraalsuseni

Science for successful, high-integrity voluntary climate initiatives

RIA; 5,5 mln eurot projekti kohta; 1 projekti;

Eesmärgid: Aidata valitsustel ja teistel organisatsioonidel paremini hinnata, luua ja rakendada vabatahtlike kliimamuutuseid leevendavaid meetmeid.

- Hinnata takistusi ja terminoloogilist segadust vabatahtlike meetmete kasutuselevõtul.
  - Hinnata süsiniku vähendamise kompensatsioonimehhanismide efektiivsust ja ka seoseid teiste eesmärkidega (nt elurikkuse kaitse).
  - Siin oodatakse koosloomet erinevate huvigruppidega, ka arengumaadest.
  - Süsiniku vähendamise kompensatsioonimehhanisme reklaamida ei tohi.
-

Broadening the range of policy options in transition pathway analysis

RIA; 5 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Edendada arusaamist uut tüüpi majandusest, kus ühiskonna heaolu ei tule keskkonna ja kliima arvelt.

- Uurida erinevaid kasvujärgse majanduse stsenaariume, mis võimaldaks jõuda kliimaneutraalsuseni.
  - Millised on praktilised raskused sellise majanduse rakendamisel.
  - Uurida majanduskasvu seoseid maakasutuse, materjali- ja energiakasutuse ja saastega.
  - Oluline on interdistsiplinaarne lähenemine ja SSH kaasamine.
-

Kliimamuutuste mõjud ja nendega kohanemine

Modelling for local resilience - Developments in support of local adaptation assessments and plans

RIA; 12 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Arendada ja testida kasutajasõbralikke kliimarisikide mudeleid, mis toetaks kliimamuutustega kohanemise strateegiaid kohalikul tasemel.

- Hinnata varasemate projektide loodud kliimamuutustega kohanemise tegevuste kulusid ja efektiivsust.
  - Koostada selle valdkonna TjaA vajaduste raamistik lähitulevikuks.
  - Teha koostööd kliimamuutustega kohanemise missiooni projektidega ja missiooni rakendamise platvormiga, samuti Destination Earth algatusega.
  - Oluline on SSH kaasamine.
-

**Sotsiaalteadused, kodanikuteadus ja
käitumisteadused kliimameetmete osana**

Solar Radiation Modification: governance of research

CSA; 3 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Selgitada välja, milline võiks olla päikesekiirguse modifitseerimise (SRM) eksperimentaaluuringute reguleerimise raamistik.

- Koondada kokku SRM-i uuringud ja hinnata sellega kaasnevaid riske.
  - Selgitada välja SRM-i meetodid ja mil määral need on hetkel lubatud.
  - Pakkuda välja juhtnöörid, mida riigid saaksid kasutada selliste uuringute lubamisel ja hindamisel (uuringute seire, mõjude juriidilised aspektid, kes otsustab, huvigruppide kaasamine).
  - Oluline on SSH kaasamine, samuti teha vajadusel koostööd väljaspool Euroopat.
-

Behavioural change and governance for systemic transformations towards climate resilience

RIA; 4 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Parandada arusaamist käitumuslikest muutustest ja neid toetavast valitsemisest, saavutamaks kliimamuutustele vastupidavust.

- Uurida sotsiaalseid murdepunkte (tipping points), sh käitumise muutust soodustavaid ja takistavaid tegureid erinevates ühiskonnagruppides.
  - Parandada arusaamist heast valitsemisest, mis toetab süsteemseid muutusi ühiskonnas (oluline on ka kasude ja kulude õiglane jaotus).
  - Oluline on SSH ja elanike kaasamine, samuti koostöö kliimamuutustega kohanemise missiooniga.
-

Improving the evidence base regarding the impact of sustainability and climate change education and related learning outcomes

RIA; 5 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Luua paremad meetodid, kuidas mõõta jätkusuutliku ja kliimasõbraliku hariduse mõjusid, samuti soovitude andmine hariduspoliitika ja õppekavade arendamiseks.

- Võtta arvesse nii sisendeid (nt õpetajate koolitus jms) kui õpiväljundeid.
  - Võtta arvesse elukestvat õpet ja uudseid lähenemisi (nt eluslaborid jms).
  - Luua vähemalt kaks pilootuuringut projektis arendatud metoodikaga.
  - Oluline on SSH kaasamine, samuti koostöö teiste projektidega.
-

Rahvusvaheline koostöö

Needs-based adaptation to climate change in Africa

RIA; 5 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Aidata Sahara-aluse Aafrika riikidel kasutusele võtta kliimateenuseid ja parandada poliitikaid kliimamuutustega kohanemiseks.

- Parandada arusaamist kliimariskidest ja –võimalustest.
  - Edendada kliimamuutustega kohanemise strateegiate planeerimist, rakendamist ja hindamist (sh looduspõhiste lahenduste kasutamine).
  - Täiustada või luua kliimateenuseid nende laialdaseks kasutuselevõtuks.
  - Toetada koostööd erinevate osapoolte vahel, samuti tuleb projekti kaasata kohalikke organisatsioone.
  - Kaasata vähemalt kolm partnerit Sahara-alusest Aafrikast.
-

EU-China international cooperation on data and model development for pathways to carbon neutrality: focusing on decarbonisation, energy efficiency and socio-economic implications of the transition

RIA; 2,5 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Arendada Euroopa ja Hiina teadlaste koostöös mudeleid, et toetada kumbagi piirkonda kliimaneutraalsuseni jõudmisel.

- Keskenduda dekarboniseerimisele, energia efektiivsusele ja sotsiaalmajanduslikele mõjudele. Kaasata huvigruppe koosloomesse.
  - Keskenduda kummaski piirkonnas erinevatele ajalistele verstapostidele (nt tehnoloogia vajadused, regulatiivsed vajadused, turutingimused).
  - Kaasata vähemalt kolm assotsieerunud partnerit Hiinast.
-

EU-China international cooperation on blue carbon

RIA; 5 mln eurot projekti kohta; 1 projekti;

Eesmärgid: Uurida Euroopas ja Hiinas, kuidas merede ranniku ökosüsteemid panustavad süsihappegaasi ringlusse ja kuidas seda mõjutab inimtegevus.

- Hinnata parameetreid, mis mõjutavad süsiniku sidumist ja eraldumist.
  - Arendada meetodikaid sinise süsiniku mõõtmiseks ja modelleerimiseks.
  - Pakkuda välja lahenduste portfoolio, et suurendada süsiniku sidumist.
  - Proovivõtu alad valida nii Euroopast kui Hiinast.
  - Koostööd tuleb teha teiste projektide ja organisatsioonidega.
  - Kaasata vähemalt kolm assotsieerunud partnerit Hiinast.
-

Lisainfo

- [Partnerotsingu portaal](#) 5. klasteri teemadele (registreerumine suletud)
  - [Partnerotsingu portaal](#) 6. klasteri teemadele
  - 15.-16. detsembril 2022 toimunud 5. klasteri [infopäeva salvestis](#)
  - 13.-14. detsembril 2022 toimunud 6. klasteri [infopäeva salvestis](#)
  - Projekti [ettevalmistustoetus](#) lävendi ületanud taotlustele (koordinaatorile)
  - Taotlemiskeskond [Funding and Tenders](#) (teemad, taotlemine, reeglid jne)
-

Täna tähelepanu eest!

